

Ustavni sud Republike Hrvatske

Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 41/01 - pročišćeni tekst i 55/01)

ODBIJEN JE ZAHTJEV ZA OCJENU USTAVNOSTI POSTUPKA DONOŠENJA PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE DONESENE NA SJEDNICI ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA 28. OŽUJKA 2001. (NARODNE NOVINE, BROJ 28/01).

AKO JE TIJELO KOJE DAJE PRETHODNO MIŠLJENJE IMALO PRILIKU DA MIŠLJENJE DADE, BILO POZITIVNO BILO NEGATIVNO, O PITANJU O KOJEM JE U KONKRETNOM SLUČAJU BILA RIJEČ, TIME JE NJEGOVO PRAVO BILO ISCRPLJENO.

(Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-I-729/2001 od 6. lipnja 2001.)

Iz obrazloženja:

"... 2. Zahtjevom se, u skladu s već zauzetim i objavljenim stajalištima ovog Suda, ne traži ocjena sadržaja ustavne Promjene, nego ocjena postupka njezina donošenja.

Pritom se, u pogledu Odluke o pristupanju Promjeni Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 21/01), iznosi stajalište da 'Zastupnički dom odlučuje da li će pristupiti promjeni Ustava uz prethodno mišljenje Županijskog doma.' Obrazlažući ovo stajalište, podnositelji zahtjeva pozvali su se na odredbe članka 144. stavka 1., članka 70. stavka 2. i članka 5. stavka 2. Jstava (Narodne novine, broj 124/00 - pročišćeni tekst).

Prema članku 144. stavku 1. Ustava, Zastupnički dom, uz prethodno mišljenje Županijskog doma, odlučivao je da li će pristupiti promjeni Ustava većinom glasova svih zastupnika. Prema članku 70. stavku 2. Ustava, Hrvatski sabor sastojao se od Zastupničkog doma i Županijskog doma. Prema članku 5. stavku 2., svatko je dužan držati se Ustava i zakona i poštivati pravni poredak Republike Hrvatske.

3. U pogledu osporenog postupka donošenja Promjene Ustava Republike Hrvatske iznosi se stajalište da je 'ponovno grubo povrijeđena tada važeća ustavnopravna procedura, odnosno tada važeća odredba čl. 145. Ustava'.

Riječ je o odredbi koja je glasila: 'O promjeni Ustava odlučuje, uz prethodno mišljenje Županijskog doma, Zastupnički dom dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.' Dalje se iznosi 'da je u ovom slučaju nasilje nad ustavnopravnom procedurom i ignorancija cijelog Županijskog doma Hrvatskog sabora išla do te mjere da Županijskom domu uopće nije data niti mogućnost da raspravi i daje prethodno mišljenje o Prijedlogu promjene Ustava Republike Hrvatske.'

4. Ovaj je navod u zahtjevu pobliže opisan na sljedeći način:

'Naime, Zastupnički dom Hrvatskog sabora na sjednici održanoj u petak 23. ožujka 2001. utvrdio je Nacrt promjene Ustava Republike Hrvatske. U ponedjeljak 26. ožujka 2001. u popodnevним satima zastupnici Županijskog doma zaprimili su u svojim pretincima Prijedlog promjene Ustava Republike Hrvatske koji je predsjedniku Zastupničkog doma Hrvatskog sabora podnio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma Hrvatskog sabora.

Već idućeg dana, dakle 27. ožujka 2001. - jer to ranije ni po prirodi stvari nije bilo moguće - Županijski dom odmah uvrštava ovaj Prijedlog promjena Ustava RH u dnevni red kako bi ga kroz dan-dva mogao raspraviti i iskoristiti svoje ustavno pravo na davanje mišljenja i podnošenje amandmana.

Međutim, na opće čuđenje i jednim besprimjernim nasiljem u modernoj parlamentarnoj praksi u Europi i svijetu sutradan, 28. ožujka 2001. većina u Zastupničkom domu, kao da Županijski dom uopće ne postoji, kao da ne postoji Ustav RH, kao da ne postoje određeni univerzalni demokratski standardi i dostignuća, kao da je Ustav neki sasvim marginalni, nižerazredni

pravni akt, pokazuje svu svoju goropadnost i donosi odnosno izglasava predložene Promjene Ustava Republike Hrvatske...'

6. Što se tiče Odluke o pristupanju promjeni Ustava, na temelju odgovora, kao i njemu priložene dokumentacije te dokumentacije u predmetu U-II-603/2001, vidljivo je da je:

- dana 27. veljače 2001. upućen predsjednici Županijskog doma Hrvatskog sabora Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske s prijedlogom za utvrđivanje Nacrta promjena Ustava Republike Hrvatske, koji je u Županijskom domu primljen dana 28. veljače 2001.;
- s danom 5. ožujka 2001. predsjednica Županijskog doma uputila zastupnicima tog doma poziv za sjednicu na dan 13. ožujka 2001., u kojem je pod prvom točkom dnevnog reda bilo navedeno: '1. Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske s prijedlogom za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske - predlagatelj: zastupnici u Zastupničkom domu Hrvatskoga sabora';
- dana 13. ožujka 2001. Županijski dom na sjednici, 'prigodom utvrđivanja dnevnog reda iz dnevnog reda izostavio točku: Prijedlog odluke da se pristupi promjeni Ustava Republike Hrvatske s Prijedlogom za utvrđivanje Nacrta promjene Ustava Republike Hrvatske iz razloga navedenih u raspravi o dnevnom redu.' (citat iz odgovora Zastupničkog doma Ustavnom sudu od dana 26. ožujka 2001.);
- dana 14. ožujka 2001. donijeta u Zastupničkom domu osporena Odluka.

Iz iznijetog slijeda, prema ocjeni ovog suda, proizlazi da je od Županijskog doma prethodno mišljenje traženo te da je taj dom imao priliku svoje mišljenje dati.

7. Daljnje je stajalište ovog suda da ovisi o volji samog Županijskog doma hoće li spomenute prijedloge staviti na dnevni red ili neće.

8. Ako bi se za polazište u razmatranju uzelo stajalište podnositelja zahtjeva da Zastupnički dom nije mogao odlučivati bez prethodnog mišljenja Županijskog doma, iz tog bi stajališta slijedio zaključak da je Županijski dom morao, dakle bio dužan, na dnevnom redu zadržati raspravu koja bi rezultirala njegovim prethodnim mišljenjem, pozitivnim ili negativnim. U protivnom bi Županijski dom, propuštanjem davanja svog mišljenja, mogao posve onemogućiti zakonodavni rad Zastupničkog doma, što bi značilo da je

Županijski dom imao pravo apsolutnog veta na odluke Zastupničkog doma, a on to pravo nije imao. Ovo stajalište Sud je zauzeo u rješenju broj: U-I-1631/2000, objavljenom u Narodnim novinama, broj 27/01.

9. Nasuprot takvom stajalištu podnositelja zahtjeva, stajalište je ovog suda da je Županijski dom imao pravo pojedine točke uvrstiti ili ne uvrstiti u svoj dnevni red. Položaj Županijskog doma u slučajevima predviđenim Ustavom, u kojima je davao svoje prethodno mišljenje, može se štititi samo u smislu da se prethodno mišljenje od njega moralo tražiti. Ako je tijelo koje daje prethodno mišljenje imalo priliku da mišljenje daje - bilo pozitivno bilo negativno - o pitanju o kojem je u konkretnom slučaju bila riječ, time je njegovo pravo bilo iscrpljeno...

11. Ustavne Promjene donijete su na sjednici Zastupničkog doma Hrvatskog sabora dana 28. ožujka 2001.

Stajalište je ovog suda da se je u razdoblju od primitka pisanog materijala u Županijskom domu (tj. od 23. ožujka 2001.) do izglasavanja Promjena Ustava u Zastupničkom domu (tj. 28. ožujka 2001.) moglo raspraviti i sročiti prethodno mišljenje o predloženim ustavnim promjenama, dakle da je Županijski dom imao mogućnost dati svoje prethodno mišljenje, a činjenica što ga nije dao ne može postupak Promjene Ustava učiniti neustavnim.

12. Sud zaključno ponavlja svoje već zauzeto stajalište da u okvir njegovih ovlasti ne ulazi ocjena sadržaja ustavnih odredaba, taj je sadržaj stvar isključivo i samo tijela koje Ustav donosi. Naime, za Ustavni sud ne postoji ni pravna ni faktična mogućnost ocjenjivati materijalnu suglasnost ustavnih odredaba ni s jednim višim pravnim aktom, budući da je Ustav temeljni i najviši akt države. Stoga je bespredmetno govoriti o bilo čijoj nadležnosti za odlučivanje o 'ustavnosti Ustava', uključujući i Ustavni sud. U konkretnom predmetu to znači: predmetom ustavnosudske ocjene ne može biti pitanje je li sadržajno - a ne samo u pogledu postupka njezina donošenja - suglasna Ustavu promjena Ustava u pravcu pretvaranja parlamenta iz dvodomnog u jednodomni..."

Zakon o općem upravnom postupku (Narodne novine, br. 53/91 i 103/96)

PREMA ODREDBAMA ST. 1. I 2. ČLANKA 106. ZAKONA O OPĆEM UPRAVNOM POSTUPKU, PRIJEDLOG ZA POVRAĆAJ U PRIJAŠNJE STANJE PODNOSI SE TIJELU KOD KOJEGA JE TREBALO OBAVITI PROPUŠTENU RADNJU, KOJE O TOM PRIJEDLOGU TREBA ODLUČITI ZAKLJUČKOM

(Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-III-1021/1997 od 21. prosinca 2000.)

Iz obrazloženja:

"Nakon primitka rješenja o odbačaju žalbe, 18. travnja 1995. podnositelji podnose prvostupanjskom upravnom tijelu prijedlog za povrat u prijašnje stanje (pogrešno ga nazivajući žalbom) zbog prekoračenja roka za podnošenje žalbe protiv građevne dozvole. U prijedlogu za povrat ističu da su tek nakon primitka rješenja kojim je odbačena njihova žalba ustanovili da su bili u zabludi glede datuma primitka građevne dozvole (budući da, prema njihovoj tvrdnji, građevna dozvola nije dostavljena njima, nego drugom članu domaćinstva), uslijed čega su pogrešno izračunali posljednji dan roka za žalbu, te stoga smatraju da je do propuštanja pravodobnog podnošenja žalbe došlo iz opravdanih razloga.

Prvostupanjsko upravno tijelo nije postupilo po tom prijedlogu, već ga prosljeđuje Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, postupaajući s njim kao sa žalbom protiv rješenja kojim je odbačena žalba protiv građevne dozvole.

U rješenju o odbijanju 'žalbe' podnositelja, nadležno Ministarstvo bavi se isključivo pitanjem pravodobnosti žalbe protiv građevne dozvole te zaključuje da je žalba podnijeta nepravodobno, pa je stoga prvostupanjsko rješenje o njezinom odbacivanju na zakonu osnovano. Što se tiče prijedloga za povrat u prijašnje stanje, Ministarstvo napominje da o tom prijedlogu odlučuje tijelo kod kojega je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

Osporenom presudom Upravnog suda odbijena je tužba podnositelja u upravnom sporu jer je, prema stajalištu tog suda, žalba protiv građevne dozvole podnijeta nepravodobno, te su stoga nižestupanjska rješenja ocijenjena

zakonitim. Upravni sud se ne osvrće na činjenicu da su podnositelji podnijeli prijedlog za povrat u prijašnje stanje o kojemu nitko nije odlučio.

Ustavna tužba je osnovana.

4. Odredbama članka 103. do 108. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 53/91, u nastavku: ZUP) uređen je institut povrata u prijašnje stanje (izvorni termin ZUP-a: povraćaj u prijašnje stanje), kojim se, pod određenim pretpostavkama, stranci koja je propustila u roku izvršiti određenu radnju u postupku omogućava poduzimanje te propuštene radnje. Odredbama članka 103. ZUP, predviđena su tri slučaja u kojim će stranci biti dopušten povrat u prijašnje stanje. Jedan od njih je i prekoračenje roka za predaju podneska.

5. U konkretnom slučaju podnositelji su prekoračili rok za podnošenje žalbe protiv građevne dozvole. Nakon saznanja za prekoračenje roka podnijeli su prvostupanjskom upravnom tijelu prijedlog za povrat u prijašnje stanje smatrajući da su razlozi prekoračenja roka za podnošenje žalbe protiv građevne dozvole opravdani.

Prema odredbama stavka 1. i 2. članka 106. ZUP, prijedlog za povrat u prijašnje stanje podnosi se tijelu koje je trebalo izvršiti propuštenu radnju, a koje o prijedlogu odlučuje zaključkom. Budući da se žalba predaje prvostupanjskom tijelu, prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja roka za žalbu podnosi se prvostupanjskom tijelu, kao tijelu kojem je u smislu odredbe članka 233. stavka 1. ZUP, trebalo podnijeti žalbu. Ovakvo stajalište zauzima i nadležno Ministarstvo u konkretnom predmetu ističući u rješenju od 28. srpnja 1995. godine da o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje odlučuje tijelo kod kojega je trebalo izvršiti propuštenu radnju.

Iz podataka u spisu predmeta proizlazi da prvostupanjsko upravno tijelo, protivno odredbi članka 106. stavka 2. ZUP, nije odlučivalo o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje, a Ministarstvo i Upravni sud bavili su se isključivo pitanjem pravodobnosti žalbe podnositelja protiv građevne dozvole te utvrdili da je žalba nepravodobna, dok se o nepostupanju prvostupanjskog upravnog tijela po prijedlogu za povrat u prijašnje stanje uopće nisu očitovali (drugostupanjsko tijelo samo konstatira da o prijedlogu odlučuje prvostupanjsko upravno tijelo, ne čineći ništa da prvostupanjsko tijelo tako i postupi).

6. Slijedom iznijetog, Ustavni sud je utvrdio da nadležno upravno tijelo, ne poštujući svoju zakonsku obvezu, nije odlučivalo o prijedlogu podnositelja za povrat u prijašnje stanje, dok je drugostupanjsko upravno tijelo samo utvrdilo da o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje odlučuje tijelo kod kojega je radnju trebalo izvršiti, ne poduzimajući ništa da bi se otklonio propust prvostupanjskog tijela. Ocijenivši takvo rješenje Ministarstva zakonitim, bez navođenja bilo kakvih razloga koji bi opravdali takvo postupanje upravnog tijela, Upravni sud je podnositeljima povrijedio ustavno pravo na sudsku kontrolu zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti zajamčeno člankom 19. stavkom 2. Ustava..."

Zakon o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA (Narodne novine, broj 96/93)

IZ ČINJENICE DA JE NEKA OSOBA BORAVILA NA OKUPIRANOM PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE OD 1991. GODINE NIJE MOGUĆE IZVESTI ZAKLJUČAK DA JE TA OSOBA NAPUSTILA REPUBLIKU HRVATSKU TE DA STOGA NIJE ISPUNJEN UVJET PREBIVALIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

(Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-III-253/1997 od 14. veljače 2001.)

Iz obrazloženja:

"3. Način i uvjeti preuzimanja ostvarenih prava na mirovinu, doplatak za pomoć i njegu i novčanu naknadu za tjelesno oštećenje pripadnika bivše JNA, ostvarenih prije 8. listopada 1991., u vrijeme donošenja osporenih akata bili su uređeni Zakonom o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA.

Prema odredbi članka 2. toga zakona, korisniku koji je pravo na mirovinu i druga novčana primanja (doplatak za pomoć i njegu i novčanu naknadu za tjelesno oštećenje) ostvario u Zajednici socijalnog osiguranja vojnih osiguranika prije 8. listopada 1991. i kojemu je ta Zajednica obustavila isplatu mirovine i drugih novčanih primanja, odredit će se ta prava u visini utvrđenoj na način propisan u članku 3. tog zakona, ako ispunjava sljedeće uvjete:

- da ima prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske,
- da je ostvario pravo na mirovinu u Zajednici socijalnog osiguranja vojnih osiguranika prije 8. listopada 1991.,
- da je Zajednica socijalnog osiguranja vojnih osiguranika obustavila isplatu mirovine i drugih novčanih primanja,
- da protiv njega nije nadležno tijelo državne vlasti pokrenulo postupak zbog poduzimanja ili pripremanja kažnjivih djela ili propuštene činidbe propisane u glavama XIV., XV. i XVIII. tada važećeg Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 31/93 - pročišćeni tekst i 35/93) te glavi XIX. tada važećeg Krivičnog zakona Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 32/93 - pročišćeni tekst i 38/93) i Zakona o kaznenim djelima podrivačke i terorističke djelatnosti protiv državnog suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 74/92).

U članku 3. istog zakona, određeno je da se mirovina iz članka 2. tog zakona određuje u visini 63,22% pripadajuće svote mirovine u mjesecu prosincu 1991. godine.

4. Predmet upravnog postupka bio je zahtjev podnositelja ustavne tužbe za određivanje starosne mirovine i doplatka za pomoć i njegu temeljem Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA.

Osporena rješenja RFMIORH-a kojima je odbijen podnositeljev zahtjev temelje se na stajalištu da je podnositelj, svojim odlaskom na okupirano područje Hrvatske 1991. godine, napustio teritorij Republike Hrvatske, te stoga u konkretnom slučaju nije ispunjen uvjet podnositeljevog prebivališta u Republici Hrvatskoj, kao ni uvjet obustave isplate mirovine u smislu odredbe članka 2. Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA.

Osvrćući se na tvrdnju iz osporenog prvostupanjskog i drugostupanjskog rješenja da podnositelj nije ispunio uvjet prebivališta na teritoriju Republike Hrvatske, treba reći da ta tvrdnja nema uporišta u spisu predmeta. Naime, nije sporno da je podnositelj od 1991. godine boravio na okupiranom području Republike Hrvatske, međutim, iz te činjenice nije moguće izvesti zaključak koji izvode donositelji osporenih akata da je podnositelj napustio

Republiku Hrvatsku, te da stoga nije ispunjen uvjet prebivališta u Republici Hrvatskoj.

Polazeći od neospornih činjenica da je podnositelj od 1991. godine boravio na okupiranom području Republike Hrvatske te da mu je 1995. godine Zajednica socijalnog osiguranja vojnih osiguranika obustavila isplatu mirovine, Ustavni sud ne prihvaća stajalište izraženo u osporenim rješenjima da u konkretnom slučaju nije ispunjen uvjet obustave isplate mirovine na način propisan odredbom članka 2. Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA, budući da je podnositelj napustio Republiku Hrvatsku.

5. U osporenoj presudi kojom je odbio podnositeljevu tužbu u upravnom sporu, Upravni sud ističe da je RFMIORH pravilno postupio odbivši podnositeljev zahtjev, međutim stav toga suda o neosnovanosti zahtjeva temelji se na drugim razlozima. Upravni sud navodi da iz odredbe Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA kojom je propisano da se osobama koje ispunjavaju uvjete iz članka 2. toga Zakona mirovina određuje u visini od 63,22% pripadajućeg iznosa mirovine u mjesecu prosincu 1991. godine, proizlazi da se mirovina određuje od 1. siječnja 1992., pa stoga svi uvjeti iz članka 2. Zakona moraju biti ispunjeni do 1. siječnja 1992. Kako je u konkretnom slučaju jedan od uvjeta iz te zakonske odredbe (obustava isplate mirovine i doplatka za pomoć i njegu) ispunjen tek 30. rujna 1995., stajalište je Upravnog suda da se podnositelju ne može odrediti isplata mirovine temeljem Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA.

Stajalište je Ustavnog suda da ni iz odredbe članka 2. Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA, a niti iz odredbe članka 3. stavka 1. istog zakona, kojom je propisan način određivanja visine mirovine, ne proizlazi zaključak da bi uvjeti propisani odredbama članka 2. Zakona koji su propisani za preuzimanje ranije ostvarenih prava, trebali biti ispunjeni do 1. siječnja 1992.

Istovjetno stajalište o tome da 'uvjet, prema kojem bi mirovina trebala biti preuzeta najkasnije s 31. prosincem 1991., a ne i nakon tog dana, nije propisan u navedenom članku 2. Zakona o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA, ni u ostalim njegovim

odredbama, a ne proizlazi postojanje takvog uvjeta niti iz članka 3. stavka 1. istog zakona, jer se u njemu samo propisuje način određivanja visine mirovine koaj se preuzima', Ustavni sud je zauzeo i u svojoj odluci, broj: U-III-616/1995 od 26. studenoga 1997.

6. Slijedom iznijetog, Ustavni sud je utvrdio da su tijela koja su donijela osporena rješenja, pogrešno tumačeći, a time i pogrešno primjenjujući mjerodavni propis, odbila podnositeljev zahtjev suprotno zakonu, te su na taj način povrijedila njegovo ustavno pravo iz članka 26. Ustava. Ustavno jamstvo jednakosti iz članka 26. Ustava je razrada i primjena općeg načela jednakosti (članak 14. stavak 1. Ustava) na područje sudske i druge pravne zaštite. Radi se o posebnom slučaju načela jednakosti koje svakome jamči jednaku zaštitu prava u postupku pred sudovima, drugim državnim tijelima i tijelima koja imaju javne ovlasti.

7. Odbivši podnositeljevu tužbu i potvrdivši zakonitost nezakonitog upravnog akta bez uporišta u relevantnim propisima, Upravni sud je svojom presudom, u povodu koje je podnijeta ustavna tužba, povrijedio i ustavno pravo podnositelja na sudsku kontrolu zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti ili tijela koja imaju javne ovlasti iz članka 19. stavka 2. Ustava..."

Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, broj 108/96)

(Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-III-767/2000 od 22. ožujka 2001.)

Iz obrazloženja:

"3. Odredbom članka 52. stavka 1. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 108/96), propisano je da članovi obitelji hrvatskog branitelja koji je poginuo, umro ili nestao pod okolnostima iz članka 2. istog zakona (organizirano sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u svojstvu hrvatskog branitelja u razdoblju od 30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996.) ili je od rane, ozljede ili bolesti zadobivene pod tim okolnostima umro u roku od godine dana nakon ranjavanja, ozljede ili bolesti, odnosno najkasnije do 30. lipnja 1997., imaju

pravo na obiteljsku invalidninu pod uvjetima i u visini propisanim Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, ukoliko tim zakonom nije drugačije uređeno.

4. Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Odjel hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji Županije I.-s., donoseći naznačeno prvostupanjsko rješenje obrazlaže ga na način da se zahtjevu podnositelja nije moglo udovoljiti iz razloga što podnositelji nisu mogli ishoditi prijavu od postrojbe Hrvatske vojske o okolnostima pogibije pok. I. V. u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, čime nisu ispunjeni uvjeti propisani odredbom članka 76. stavaka 1. i 2. Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata (Narodne novine, br. 86/92) i uvjeti propisani odredbom članka 2. stavka 3. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

5. Odredbom članka 76. stavaka 1. i 2. Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata propisano je da se činjenica da je osoba, od koje članovi obitelji izvode neko od prava predviđenih tim zakonom, poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz članka 5., 6., 7. stavka 1. i članka 8. stavaka 1. i 2. tog zakona, utvrđuje pismenim dokaznim sredstvima. Takav pismeni dokaz, u smislu stavka 2. naznačenog članka 76. Zakona, potvrda je o uzroku i okolnostima pod kojima se slučaj dogodio, izdana od nadležne vojne jedinice ili ustanove odnosno od nadležnog organa uprave.

Odredbom članka 2. stavka 3. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji propisano je da se status hrvatskog branitelja iz stavka 1. istog članka Zakona dokazuje potvrdom Ministarstva obrane odnosno Ministarstva unutarnjih poslova.

6. Razvidno je iz spisa predmeta da je pok. I. V. bio pripadnik Hrvatske vojske od 13. ožujka 1991. do 5. travnja 1992. i da je smrtno stradao na sam dan svog povratka iz postrojbe.

Također, spisu predmeta prileži Uvjerenje Ministarstva obrane, Uprave za obranu G., Ureda za obranu G., klasa: 803-01/97-83/01, ur.broj: 512-119-03-01-97111 od 21. siječnja 1997., izdano u svrhu dokazivanja sudjelovanja pok. I. V., u navedenom razdoblju, u Domovinskom ratu, koje Uvjerenje služi za ostvarivanje prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Kako su navedeno uvjerenje podnositelji priložili uz svoj zahtjev za priznanje prava na obiteljsku invalidninu, nije osnovana tvrdnja prvostupanjskog tijela Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata da podnositelji nisu ispunili uvjete propisane naznačenim člankom 2. stavkom 3. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

7. Ustavni sud utvrdio je da je navedeno stajalište prvostupanjskog tijela Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, u svezi s dostavljanjem pismenih dokaza o ispunjavanju zakonom propisanih uvjeta za priznanje podnositeljima prava na obiteljsku invalidninu iza pok. supruga-oca (poginulog hrvatskog branitelja), isuviše formalističko i da ne izražava pravi smisao i svrhu odredbe članka 52. stavka 1. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Naime, upravna tijela (tijela Ministarstva), u postupku povodom zahtjeva podnositelja, ukoliko su smatrala da koja od zakonom propisanih pretpostavki nije dokazana, o tome su trebala pribaviti dokaze po službenoj dužnosti.

Navedena obveza propisana je odredbom članka 87. Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine, br. 75/93), prema kojem se u rješavanju u upravnim stvarima ne smije od stranaka zahtijevati da u postupku pribavljaju uvjerenja o činjenicama o kojima tijela državne uprave, tijela jedinice lokalne samouprave i uprave ili pravne osobe koje imaju javne ovlasti vode službene očevidnike, već se takva uvjerenja moraju pribavljati po službenoj dužnosti.

Odredbu o tome, nadalje, sadrži i odredba članka 168. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, br. 53/91), prema kojoj, ako se isprava koja se ima upotrijebiti kao dokaz u postupku nalazi kod državnog organa, ustanove ili druge pravne osobe koja ima javne ovlasti za rješavanje u upravnim stvarima, a stranka koja se pozvala na tu ispravu nije ju uspjela pribaviti, organ koji vodi postupak pribavit će tu ispravu po službenoj dužnosti.

8. S obzirom na to da navedeno, pogrešno pravno stajalište prvostupanjskog upravnog tijela Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u cijelosti svojim rješenjem prihvaća i tijelo Ministarstva u drugom stupnju, kao i Upravni sud Republike Hrvatske osporenom presudom, Ustavni sud je utvrdio da su upravna tijela i Upravni sud, postupivši suprotno relevantnim

propisima, podnositeljima prvenstveno povrijedili zajamčenu jednakost sviju pred zakonom, propisanu odredbom članka 14. stavka 2. Ustava.

Iz navedene povrede ustavnog prava proizlazi i povreda prava koju ističu podnositelji, propisano odredbom članka 62. Ustava (država štiti materinstvo, djecu i mladež te stvara socijalne, kulturne, odgojne, materijalne i druge uvjete kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život)...”

*Privedio: Zlatan Turčić**

* Zlatan Turčić, dipl. pravnik, viši pravni savjetnik Ustavnog suda Republike Hrvatske